

Włodzimierz SKOCZNY

PROF. OLAF PEDERSEN (1920–1997)

Gdy w listopadzie 1997 roku, w ramach Konwersatorium Interdyscyplinarnego OBI, dyskutowaliśmy nad książką Olafa Pedersena *Konflikt czy symbioza* postać i erudycja duńskiego historyka nauki i teologii wydawały się nie mniej intrygujące od prezentowanych w pracy problemów. Trudno jednak o inne wrażenia skoro w osobie autora spotykały się nici najważniejszych osiągnięć nauki, teologii i filozofii, a jego intelektualne ścieżki kształtowane były bezpośrednio przez takich uczonych jak Niels Bohr, Etienne Gilson czy Teilhard de Chardin. Profesor Pedersen potrafił tym różnym nurtom ludzkich poszukiwań nadać postać nie tylko zrozumiałą i klarowną, ale dzięki swej nieprzeciętnej wnikliwości i wiedzy wskazać na wzajemne zależności autonomicznych dziedzin poznania, proponując uniwersalizm i wzajemne zrozumienie w epoce naznaczonej coraz węższą specjalizacją.

Zaledwie w kilkanaście dni po tamtej dyskusji dotarła do nas wieść o jego śmierci. Odszedł w 77 roku życia. Jego naukowe *curriculum vitae* rozpoczyna działalność dydaktyczna prowadzona od roku 1956 na Uniwersytecie w Aarhus, zwłaszcza na Wydziale Fizyki i Historii Nauki. Jako członek wielu towarzystw naukowych zyskał międzynarodową sławę. Przez pewien okres czasu pełnił funkcję prezydenta *Academie Internationale des Sciences* i komisji *International Astronomical Union on the History of Astronomy*. Był także wiceprezydentem *International Union of the Philosophy of Science*. Brał udział w takich międzynarodowych gremiach naukowych jak UNESCO czy ESSSAT, oraz w Duńskim Synodzie Pastoralnym i grupie badawczej Obserwatorium Watykańskiego. W 1990 roku przeszedł na emeryturę, nadal jednak troszcząc się o budowę i wyposażenie nowego gmachu muzeum historii nauki, który powstał z jego inspiracji i zaangażowania.

Wśród licznych publikacji na szczególną uwagę zasługują prace: *Nicole Oresme* (Kopenhaga 1956), *Studium Generale. De europaeiske universite-*

*UWAGA: Tekst został zrekonstruowany przy pomocy środków automatycznych; możliwe są więc pewne błędy, których sygnalizacja jest mile widziana (obi@opoka.org). Tekst elektroniczny posiada odrębną numerację stron.

ters tilblivelse (Kopenhaga 1979), *Tree Great Traditions* (Aarhus 1990), *Galileo and the Council of Trent. Studi Galileiani* (Vatican 1991), *The Book of Nature* (Notre Dame, Vatican 1992) oraz dziesiątki artykułów w periodykach naukowych.

W *curriculum* tym odnajdujemy z radością także i polskie akcenty. Wszyscy członkowie OBI traktowali go zawsze jako swego przyjaciela i mistrza. To przecież Olaf Pedersen rozpoczął w 1990 roku serię Wykładów Coyne'a w Krakowie i w minionych latach kilkakrotnie gościł z wykładami w naszym kraju. W znacznej mierze jego historycznej pasji zawdzięczamy także nasze zainteresowanie historią nauki, które pozwala odkrywać nieustannie jak bardzo staje się ona pomocna w interdyscyplinarnych poszukiwaniach.

Każdą z prac prof. Pedersena otwiera krótki wstęp, w którym nieśmiało i z wyczuwanym zażenowaniem tłumaczy się, że kolejne strony nie przyniosą zbyt wielu nowych idei i oryginalnych myśli. Wszelkie próby kwestionowania tej tezy przyjmował zawsze z subtelnym uśmiechem i kwitował stwierdzeniem, że tak wiele jest jeszcze do zrobienia. Miało się wrażenie, że tylko on wie naprawdę jak wiele.

Dialog między teologią a nauką nie był dla niego nigdy tylko teoretycznym problemem. On wprowadzał go w życie. Dzięki założonemu w 1965 roku Instytutowi Historii Nauki mały Uniwersytet w Aarhus stał się jednym z centrów badań interdyscyplinarnych na świecie. Jego prace dotyczące starożytnej fizyki i astronomii, średniowiecznej kosmologii, a zwłaszcza relacji między teologią a nauką należą już od dawna do klasycznych pozycji. Trudno ocenić, na ile osobisty wkład Profesora z Aarhus przyczynił się do promowania dialogu i zrozumienia, ale jeśli prawdą pozostaje jego pokorne stwierdzenie, że wiele jest jeszcze do zrobienia, to niemniej prawdziwe są te osiągnięcia, które zawdzięczają swe powstanie miłości Prawdy Olafa Pedersena.

Włodzimierz Skoczny